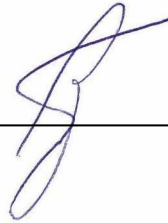


Bijlage 3: Ecologische beoordeling

Ecologische beoordeling bestemmingsplan Groene Ster te Leeuwarden

Doel	De ecologische beoordeling van het nieuwe bestemmingsplan Groene Ster te Leeuwarden en advisering over mogelijke handelingen i.v.m. ecologie bij Ruimtelijke ontwikkelingen.
Opdrachtgever	Gemeente Leeuwarden
Referentie	Strijkstra, R.J. 2011. Ecologische beoordeling bestemmingsplan Groene Ster te Leeuwarden. A&W-notitie 1699lwd.11/6/v1. Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden.
Projectcode	1699lwd.11/6
Status	definitief
Datum	24 november 2011
Projectleider	E.W. de Vries
Autorisatie	Goedgekeurd, R. Strijkstra



Inhoud

1. Inleiding
2. Beschermde natuurwaarden
3. Aanbevelingen
4. Literatuur



Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

1. INLEIDING

De gemeente Leeuwarden is voornemens een nieuw bestemmingsplan op te stellen: het bestemmingsplan Groene Ster. Het nieuwe bestemmingsplan is conserverend. In het gebied bevinden zich geen ontwikkellocaties.

Deze notitie bevat daarom alleen:

- Een beknopte beschrijving van de ecologische waarden binnen de grenzen van het nieuwe bestemmingsplan, waarbij gebruik gemaakt is van de informatie uit de vernieuwde Ecologische Basiskaart van de gemeente Leeuwarden (Biezenaar & Miedema, 2011), de Ecologische beoordeling herinrichting Kleine Wielen (Greve, M.S.E., 2010) en andere bronnen (schriftelijk en websites). Een oriënterend veldbezoek is voor deze beoordeling niet uitgevoerd vanwege het recente karakter van de beoordeling van de herinrichting.
- Een advisering over mogelijke knelpunten met ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van toekomstige RO ontwikkelingen, die kan worden overgenomen in het gewijzigde bestemmingsplan.

1. OMSCHRIJVING BESTEMMINGSPLANGEBIED

Het bestemmingsplangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de spoorlijn Leeuwarden-Groningen. Aan de westzijde wordt de grens gevormd door de vaart Âlddiel. In het noorden wordt het bestemmingsplangebied begrensd door de Groningerstraatweg en aan de oostzijde door de begrenzing van het dorp Tietsjerk. Het gebied bevat weinig bebouwing. Een groot deel van het westelijk deel van het gebied bestaat uit openbaar recreatieterrein, met parkeergelegenheid, strandjes, ligweiden, bosschages, wandelpaden en dergelijke. In het gebied is veel water aanwezig, zowel in de vorm van sloten en vaarten als in de vorm van breder open water. Het oostelijk deel van het gebied bestaat uit het kampeerterrein De Kleine Wielen, het dierenpark Aquazoo Friesland en de golfbaan de Groene Ster. Het bestemmingsplangebied is gekenmerkt door de grote variatie in landschapstypen en biotopen. Het gebied herbergt daardoor een aantal grote natuurwaarden.

2. BESCHERMDE NATUURWAARDEN

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de wettelijk beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het bestemmingsplangebied en de omgeving daarvan.

2.1 Natuurbeschermingswet

Het bestemmingsplangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (www.rijksoverheid.nl). Ten noorden van het gebied, aan de overzijde van de Groningerstraatweg ligt het Natura 2000-gebied

Groote Wielen. De aangewezen natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Groote Wielen bestaan uit een drietal diersoorten van de habitatrichtlijn. Het gebied is tevens aangewezen voor een aantal vogelrichtlijnsoorten. De habitatrichtlijnsoorten zijn Bittervoorn, Meervleermuis en Noordse woelmuis en vanuit de vogelrichtlijn gaat het om de broedvogels Porseleinhoen, Kempshaan en Rietzanger en de niet-broedvogels Kolgans, Brandgans, Smient en Grutto.

Voor een aantal aangewezen Natura 2000-waarden van de Groote Wielen geldt, dat ze geen ecologische relatie hebben met het bestemmingsplangebied en de directe omgeving daarvan. Dit hangt samen met hun verspreiding, het gebruik van het gebied en de huidige kenmerken van het gebied en/of de ecologische randvoorwaarden die soorten aan hun leefgebied stellen. Dit geldt voor de Noordse woelmuis de Bittervoorn en de broedvogelsoorten. Een aantal van deze soorten komt mogelijk in het bestemmingsplanplangebied voor maar vormt zeker geen populaties die van belang zijn voor de instandhoudingsdoelen van de Groote Wielen, doordat uitwisseling beperkt zal zijn.

De Meervleermuis heeft een grote kolonie in Camminghaburen (Kuijper *et al.* 2006). Voor de Meervleermuis bestaat een ecologische relatie tussen het bestemmingsplangebied en het Natura 2000-gebied Groote Wielen. In het bestemmingsplangebied bevinden zich vliegroutes en foerageergebied van deze soort. Beide dragen substantieel bij aan het voortbestaan van de populatie. De vliegroutes voeren vanaf de kolonie naar de open wateren van de Groene ster en de Groote Wielen, waarbij ook de Groningerstraatweg wordt gepasseerd via de onderdoorgang van de Aalddiel in het westen van het bestemmingsplangebied. Het foerageergebied is vooral van belang wanneer de weersomstandigheden te ruw zijn voor foerageren boven de Groote Wielen.

Ook een aantal niet-broedvogels maakt gebruik van het bestemmingsplangebied als rustplaats (Wymenga en Attema, 2009). Het gaat hierbij om ganzen en Smient, die 's nachts en overdag gebruik maken van de plassen in het gebied als rustplaats, vooral bij weersomstandigheden die minder gunstig zijn voor rusten op de Groote Wielen.

2.2 Overige vormen van gebiedsbescherming

PEHS

Het bestemmingsplangebied is deels aangewezen als Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) (www.fryslan.nl). Door het Groene Stergebied loopt tevens de natte ecologische verbindingzone FR03, die via de Kleine Wielen een verbinding vormt tussen de natuurgebieden Alde Feanen en de Groote Wielen. Natuurwaarden van Natura 2000 gebied de Groote Wielen en beschermde soorten van de Flora- en faunawet maken deel uit van de wezenlijke waarden van het gebied. Ook zijn er bijzondere vegetaties in het EHS gebied te vinden (rietzomen, Veenmosrietland). De wateren zijn van belang voor rustende watervogels. Verder zijn in het gebied waarden als duisternis en openheid van belang.

Overige gebiedsbescherming

Het bestemmingsplangebied maakt geen deel uit van aangewezen ganzenfoerageergebied of gebied van openheid en rust voor weidevogels. De natuurwaarden in het bestemmingsplangebied worden niet beschermd vanuit overige vormen van wet- en regelgeving.

2.3 Flora- en faunawet: beschermde soorten

In het bestemmingsplangebied komt een aantal beschermde soorten (mogelijk) voor. Hieronder wordt dit voorkomen beschreven.

2.3.1 Planten

Binnen het bestemmingsplangebied zijn beschermde plantensoorten bekend. In het gebied komen de lichtbeschermde soorten Dotterbloem en Zwanenbloem voor. De middelzwaar beschermde soorten Rietorchis en Spaanse ruiter komen in het gebied voor. Grote aantallen Rietorchissen staan in de wegbermen van de parallelweg aan de Groningerstraatweg en in graslandjes ten noorden van Aquazoo Friesland. Ook elders in het gebied komt de Rietorchis voor. De Spaanse ruiter is bekend van een plek aan de noordkant van het bestemmingsplangebied (Strijkstra, waarneming 2011). De soorten Gagel en Waterdrieblad komen eveneens in het gebied voor.

In het bestemmingsplangebied komen op enkele plekken lokaal bijzondere vegetatietypen voor, zoals veenmosrietland en (relicten van) schraallandvegetaties met Blauwe knoop en Lage zegge. Deze vegetaties vertegenwoordigen een aanzienlijke ecologische waarde.

2.3.2 Ongewervelde diersoorten

In het verleden is de zwaar beschermde Groene glazenmaker in het bestemmingsplangebied waargenomen. Het betreft een kleine populatie langs de zuidrand van het Groene Stergebied (Biezenaar & Miedema 2011, EBK Leeuwarden). De Groene glazenmaker is voor de voortplanting afhankelijk van Krabbenscheervegetaties die daar aanwezig zijn. De soort wordt genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Gezien de verspreidingsgegevens en het ontbreken van belangrijke ecologische randvoorwaarden, zoals geschikt voortplantingswater voor beschermde libellensoorten en/of waardplanten voor dagvlinders, worden in het bestemmingsplangebied geen andere wettelijk beschermde ongewervelde dieren verwacht (Biezenaar 2011, EBK Leeuwarden).

2.3.3 Vissen

In de wateren in het Groene Stergebied komen enkele beschermde vissoorten voor. Het gaat hier om twee middelzwaar beschermde soorten, namelijk Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad (Wijmans 2009, Koole & Koopmans 2010). Gezien de aanwezigheid in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied is het mogelijk dat in het gebied de Bittervoorn en de Grote modderkruiper voorkomen. Deze twee soorten zijn in recente visbemonstering in het gebied niet aangetroffen maar de ecologische omstandigheden zijn zodanig dat het voorkomen niet kan worden uitgesloten. Andere beschermde vissoorten worden op grond van verspreidingsgegevens en het ontbreken van ecologische randvoorwaarden niet verwacht.

2.3.4 Amfibieën

Het is zeker dat het bestemmingsplangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van enkele licht beschermde amfibieënsoorten, zoals Gewone pad, Kleine watersalamander, Bruine kikker en Meerkikker. De wateren binnen het bestemmingsplangebied kunnen worden gebruikt als voortplantingswater, de oevers als foerageer- en/of overwinteringsgebied.

In de omgeving van het bestemmingsplangebied zijn de zwaar beschermde amfibieënsoort Heikikker en Rugstreeppad waargenomen (Herder *et al.* 2009, Creemers & Van Delft (red.) 2009, Biezenaar & Miedema, 2011 EBK Leeuwarden). Sinds 2002 zijn beide soorten niet waargenomen in het Groene Stergebied (Biezenaar & Miedema, 2011 EBK Leeuwarden) maar het is niet uitgesloten dat beide soorten in het bestemmingsplangebied voorkomen. Beide soorten worden genoemd in bijlage IV van de

Habitatrichtlijn. Door het ontbreken van belangrijke ecologische randvoorwaarden worden andere middelzwaar en zwaar beschermde amfibieënsoorten niet in en nabij het bestemmingsplangebied verwacht.

2.3.5 Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen blijkt, dat in het nabij gelegen Groote Wielengebied de zwaar beschermde Ringslang is waargenomen (Wymenga *et al.* 2006). Het is vrijwel zeker dat hier sprake is van een marginale populatie, en mogelijk zelfs sprake van uitzetting (Wymenga & Attema 2009). Van de Ringslang zijn geen waarnemingen bekend van het Groene Stergebied. Het kan echter niet uitgesloten worden dat deze soort in het bestemmingsplangebied voorkomt.

Binnen en in de omgeving van het bestemmingsplangebied zijn geen andere reptielensoorten waargenomen (Creemers & Van Delft (red.) 2009). Op basis hiervan en op grond van het ontbreken van geschikt leefgebied worden geen reptielen in het bestemmingsplangebied verwacht.

2.3.6 Vogels

Er is veel opgaande begroeiing van bomen en struiken aanwezig in het bestemmingsplangebied. Vanwege deze situatie kunnen in het bestemmingsplangebied broedende vogels van stad en park voorkomen. Gezien de aanwezige biotopen kunnen soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen in het gebied tot broeden komen (mogelijk roofvogelsoorten als Buizerd en Sperwer). Ook is het mogelijk dat in de veel aanwezige oevervegetatie bepaalde watervogels of rietvogels (Rietzanger, Kleine karekiet) (Meerkoet, Wilde eend) tot broeden komen.

2.3.7 Vleermuizen

Uit de geraadpleegde bronnen blijkt dat in en in de omgeving van het bestemmingsplangebied zeven soorten vleermuizen voorkomen. Deze zijn: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Tweekleurige vleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis en Meervleermuis (Biezenaar & Miedema 2011). Alle vleermuissoorten zijn genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

De bescherming van de in Nederland zwaar beschermde vleermuizen heeft betrekking op de dieren en hun leefomgeving. Daarom is het voor een ecologische beoordeling van belang of de beoogde herinrichting invloed heeft op de verblijfplaatsen, het foerageergebied en de vliegroutes van de betreffende vleermuizen.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en (oude) bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het bestemmingsplangebied is enige bebouwing aanwezig. Hierdoor is het mogelijk dat voor vleermuizen potentieel geschikte locaties voor verblijfplaatsen aanwezig zijn. Verblijfplaatsen in bomen zijn, gezien de ontwikkeling en de ouderdom van het gebied niet waarschijnlijk, maar kunnen op voorhand niet worden uitgesloten

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken de meeste vleermuizen om zich te oriënteren gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oever

van) wateren en straatpatronen. Dergelijke doorgaande structuren zijn in en rond het bestemmingsplangebied in grote mate aanwezig in de vorm van bomenrijen, lanen, en wateren. In het gebied zijn vliegroutes van Meervleermuis vastgesteld.

Foerageergebied

De bovengenoemde vleermuissoorten foerageren in verschillende jachtbiotopen. Binnen het bestemmingsplangebied kan een aantal hiervan in het bestemmingsplangebied geschikt foerageergebied vinden boven land, op open terrein en tussen bomen. Soorten als Watervleermuis en Meervleermuis foerageren boven de in het gebied aanwezige wateren.

2.3.8 Overige zoogdieren

In het bestemmingsplangebied komen zoogdiersoorten voor waar verschillende beschermingsregimes op van toepassing zijn. Hieronder wordt per beschermingsregime besproken welke zoogdieren in de omgeving voorkomen en gebruik kunnen maken van het bestemmingsplangebied.

Licht beschermde zoogdieren

Het bestemmingsplangebied maakt deel uit van het verspreidingsgebied van enkele algemeen voorkomende licht beschermde zoogdiersoorten. Dit zijn soorten als Egel, Konijn, Bunzing, Mol, Woelrat en een aantal muizensoorten (www.zoogdieratlas.nl). Het bestemmingsplangebied en de omgeving daarvan bieden voor dergelijke soorten een geschikte leefomgeving, zodat ervan moet worden uitgegaan dat deze soorten daar voor kunnen komen.

Middelzwaar beschermde zoogdieren

De middelzwaar beschermde Steenmarter heeft verblijfplaatsen in onder andere gebouwen. Steenmarters maken de laatste decennia een opmars binnen de provincie Fryslân (www.zoogdieratlas.nl). Het is daarom mogelijk dat het bestemmingsplangebied deel uitmaakt van het foerageergebied van deze soort. Het is mogelijk dat in gebouwen in het bestemmingsplangebied verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Er worden geen andere middelzwaar beschermde zoogdiersoorten in het bestemmingsplangebied verwacht.

Zwaar beschermde zoogdieren

Het nabij gelegen Groote Wielengebied vormt in Fryslân een kerngebied voor de waterspitsmuis. In hoeverre deze soort daadwerkelijk in het bestemmingsplangebied voorkomt, is momenteel niet bekend. Binnen het bestemmingsplangebied vormen oevers op een aantal plaatsen geschikt biotoop voor Waterspitsmuis (Greve, 2010). Hoewel de soort in het verleden niet is aangetroffen, is het niet uitgesloten dat, gezien het voorkomen in de omgeving en het voorkomen van geschikt biotoop in het gebied de Noordse woelmuis voorkomt. De Noordse woelmuis wordt genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Er worden geen andere beschermde zoogdiersoorten binnen en nabij het bestemmingsplangebied verwacht (exclusief vleermuizen).

3. EFFECTBEPALING EN BEOORDELING

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 2), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde gebieden en soorten besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden uitgaande van Ruimtelijke ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied. Er wordt aangegeven bij welke ingrepen mogelijk effecten optreden en wat er in geval van mogelijk optredende effecten kan worden gedaan.

3.1 Natuurbeschermingswet: Natura 2000-gebieden

Het is mogelijk dat het bestemmingsplangebied een ecologische relatie heeft met het Natura 2000-gebied Groote Wielen in verband met de mogelijke verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied van de Meervleermuis en de slaapplaatsen van niet- broedvogels (ganzen, Smient).

Meervleermuis

Veel wateren in het gebied zijn geschikte vliegroutes en foerageergebied voor de Meervleermuis. Van groot belang is hierbij de onderdoorgang onder de Groningerstraatweg die de bekende kolonie in Camminghaburen de mogelijkheid geeft de Groningerstraatweg te passeren onderweg naar de foerageergebieden boven de Groote Wielen. De Meervleermuis is vooral gevoelig voor onderbreking van vliegroutes en verstoring door licht. In gebouwen in het bestemmingsplangebied is het mogelijk dat de Meervleermuis zich vestigt. Om niet in conflict te komen met de Natuurbeschermingswet is het in de volgende gevallen nodig om onderzoek te doen naar het optreden en de omvang van effecten op de Meervleermuis d.m.v. een voortoets en eventueel een passende beoordeling:

- o Wateren worden 's nachts verlicht
- o Er worden wateren op substantiële wijze veranderd qua ligging of oppervlak

Het is bovendien niet uitgesloten dat in het bestemmingsplangebied verblijven van de Meervleermuis ontstaan of aanwezig zijn. Bij sloop of renovatie van potentieel geschikte gebouwen dient onderzoek gedaan te worden naar mogelijke verblijfplaatsen van deze soort. Bij aanwezigheid van vliegroutes, verblijfplaatsen of foerageergebied moet worden nagegaan of de effecten significant negatief zijn, d.m.v. een voortoets en eventueel een passende beoordeling.

Ganzen en Smienten

De grotere wateren in het bestemmingsplangebied worden gebruikt als slaapplaats door ganzen en Smienten. Om niet in conflict te komen met de Natuurbeschermingswet is het in de volgende gevallen nodig om onderzoek te doen naar het optreden en de omvang van effecten op deze soorten d.m.v. een voortoets en eventueel een passende beoordeling:

Om niet in conflict te komen met de Natuurbeschermingswet is het in de volgende gevallen nodig om onderzoek te doen naar het optreden en de omvang van effecten op de Meervleermuis d.m.v. een voortoets en eventueel een passende beoordeling:

- o Wateren worden 's nachts verlicht
- o Er worden wateren op substantiële wijze veranderd qua ligging of oppervlak
- o Er treedt een substantiële vergroting op van het recreatief gebruik, met name in de maanden oktober t/m maart

3.2 PEHS, overige beschermde gebieden

Het bestemmingsplangebied heeft een ecologische relatie met de PEHS. Delen van het bestemmingsplangebied vormen onderdeel van de PEHS of vormen een verbindingszone. Daarom moet bij toekomstige ontwikkelingen rekening worden gehouden met de wezenlijke waarden van de PEHS, waaronder soorten en bijzondere vegetatie. Omdat aangewezen ganzenfoerageergebied of aangewezen gebied van openheid en rust geen deel uitmaakt van het bestemmingsplangebied zullen bij ontwikkelingen geen conflicten optreden met regelgeving daaromtrent. Ook worden geen conflicten voorzien met andere ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming.

3.3 Flora- en faunawet: beschermde soorten

3.3.1 Licht beschermde soorten

In het bestemmingsplangebied komt een aantal licht beschermde amfibieën- en zoogdiersoorten voor. Voor deze licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke ontwikkelingen veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde soorten uit deze genoemde soortgroepen.

3.3.2 Planten

In het bestemmingsplangebied komt de Rietorchis voor op plekken met matig voedselarm milieu, in bermen en in graslanden. Rietorchis is een middelzwaar beschermde soort. Indien ruimtelijke ontwikkelingen aantasting van een groeiplaats van deze soort veroorzaakt moet volgens een gedragscode worden gewerkt. Dit komt bij ruimtelijke ontwikkeling vaak neer op het verplaatsen van individuele planten. Bij bestendig beheer kan volgens een gedragscode worden gewerkt. In het Bestemmingsplangebied komen de Spaanse ruiter, Gagel en Waterdrieblad voor. Deze vallen onder hetzelfde beschermingsregime als de Rietorchis. Het verdient aanbeveling de op verschillende plekken voorkomende bijzondere vegetatietypen in het gebied bij ruimtelijke ontwikkelingen en bij beheer zodanig te behandelen dat geen schade wordt toegebracht.

3.3.3 Ongewervelde dieren

In het bestemmingsplangebied komt de Groene glazenmaker voor. Deze libelle is vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Bij Ruimtelijke ontwikkelingen die wateren met Krabbenscheer aantasten dient onderzoek te worden gedaan naar het voorkomen van deze soort. Bij ingrepen dient zodanig gemitigeerd en gecompenseerd te worden dat geen schade optreedt aan individuen en populaties van deze soort.

3.3.4 Vissen

In de wateren van het bestemmingsplangebied komen de middelzwaar beschermde vissoorten Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad voor en mogelijk de zwaar beschermde Bittervoorn en Grote modderkruiper. Wanneer wateren betrokken zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen is onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk. Als de soorten aanwezig zijn moet bij projecten betreffende ruimtelijke ontwikkeling ontheffing worden aangevraagd voor Grote modderkruiper en Bittervoorn, of in het

geval van Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad, volgens een gedragscode worden gewerkt. Bij bestendig beheer kan bij alle genoemde vissoorten met een gedragscode worden gewerkt.

3.3.5 Amfibieën

In het bestemmingsplan gebied komen mogelijk de zwaarbeschermd Heikikker en Rugstreeppad voor. Deze soorten zijn vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Bij ruimtelijke ontwikkelingen die hun leefgebied aantasten dient onderzoek te worden gedaan naar het voorkomen van deze soorten. Bij ingrepen dient zodanig gemitigeerd en gecompenseerd te worden dat geen schade optreedt aan individuen en populaties van deze soort.

3.3.6 Vogels

Aangezien het bestemmingsplangebied mogelijkheden tot broeden van vogelsoorten biedt, moet bij Ruimtelijke ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met broedende vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden (bijvoorbeeld het bouwrijp maken van het terrein of het slopen van de aanwezige bebouwing) buiten het broedseizoen uitvoeren, is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Ook kunnen buiten het broedseizoen eventueel geschikte broedplaatsen worden verwijderd. Tenslotte kunnen broedgevallen worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld zandhopen of kap- en snoeihout niet dagenlang te laten liggen. Mochten er toch vogels tot broeden komen en kunnen deze door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, die indicatief is en niet uitputtend. Indien aanwezige nestplaatsen en/of de functionele leefomgeving daarvan door ruimtelijke ingrepen verdwijnen of ongeschikt worden, ontstaat mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet.

Als dergelijke nestplaatsen in het bestemmingsplangebied aanwezig zijn of ontstaan treden bij ontwikkelingen die hierop of op de functionele leefomgeving een negatief effect kunnen hebben de volgende stappen in werking. Er moet door een deskundige een 'omgevingscheck' worden uitgevoerd om te bepalen of er voldoende gelegenheid voor de soort is om zelfstandig een vervangende nestplaats te vinden in de omgeving. Indien dit niet het geval is, moet, voor zover dit mogelijk is, een vervangend nest worden aangeboden. Ontheffing verkrijgen voor negatieve effecten is niet mogelijk. Concreet gaat het hier om de sloop van gebouwen (Mus, Gierzwaluw) en de eventuele kap van geschikte en bezette nestbomen van een aantal roofvogels (Sperwer, Buizerd).

Het is over het algemeen goed mogelijk om bij Ruimtelijke ontwikkelingen zodanig te werken dat ten aanzien van vogels geen conflicten optreden met de Flora- en faunawet.

3.3.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt sinds 26 augustus 2009, dat een ontheffing op basis van het wettelijke belang 'Ruimtelijke ontwikkeling' niet meer wordt verleend. Bij mogelijke conflicten met de Flora- en faunawet moeten daarom zoveel mogelijk maatregelen worden getroffen om negatieve effecten tegen te gaan. Om deze redenen wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de volgende paragraaf aan bod.

Verblijfplaatsen

Nieuwe ruimtelijke ingrepen hoeven geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen te veroorzaken, wanneer deze niet worden aangetast. Wanneer niet zeker is dat vleermuisverblijven niet in het geding zijn, is onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen noodzakelijk. Hierdoor kan de omvang van de aantasting en de mitigatieopgave vastgesteld worden. Voor wat betreft vleermuizen vindt aantasting plaats bij het slopen van gebouwen (woningen en bedrijfsgebouwen) in het hele bestemmingplangebied en het kappen van oude bomen met holtes.

Vliegroutes

Nieuwe ruimtelijke ingrepen hoeven geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen te veroorzaken, wanneer deze niet worden aangetast. Vliegroutes zijn van groot belang voor vleermuisverblijfplaatsen. Dit betekent dat lijnvormige landschapselementen die als vliegroute in gebruik kunnen zijn moeten worden bewaard en ook dat de verlichting daarvan niet in omvang mag toenemen. Concreet gaat het om het behoud van bomenrijen en de duisternis boven kleinere wateren in het bestemmingsplangebied. Wanneer dit niet kan worden gewaarborgd, is onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuisvliegroutes noodzakelijk. Hierdoor kan de omvang van de aantasting en de mitigatieopgave vastgesteld worden.

Foeragegebied

Nieuwe ruimtelijke ingrepen hoeven geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van foeragegebied van vleermuizen te veroorzaken, wanneer dit niet wordt aangetast. Dit betekent dat aantasting van bestaand foeragegebied slechts zelden zal leiden tot aantasting van de functionele leefomgeving van vleermuisverblijfplaatsen.

De omvang van het bestemmingsplangebied als foeragegebied boven land is groot. Kleine, of tijdelijke aantastingen daarvan laat vrijwel altijd voldoende alternatief foeragegebied in de omgeving over. Aantasting is alleen van belang wanneer grootschalige of ingrijpende veranderingen worden gedaan. Dit geldt ook voor het aanwezige foeragegebied boven water. Aantasting daarvan door blokkering of verlichting dient te worden voorkomen. Wanneer dit niet kan worden gewaarborgd, is onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuisfoeragegebied noodzakelijk. Hierdoor kan de omvang van aantasting en een eventuele mitigatieopgave vastgesteld worden.

3.3.8 Overige zoogdieren

Steenmarter

Het bestemmingsplan veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van de middelzwaar beschermde Steenmarter. Bij sloop van gebouwen dient wel rekening te worden gehouden met het mogelijk voorkomen van deze soort. Dit betekent dat wanneer mogelijk verblijfplaatsen worden aangetast onderzoek noodzakelijk is of met een gedragscode moet worden gewerkt. Indien dat niet mogelijk is moet ontheffing worden aangevraagd.

Waterspitsmuis

In het bestemmingsplangebied komt waarschijnlijk de Waterspitsmuis voor. Bij mogelijke aantasting van deze soort dient onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen ervan. Waterspitsmuis geldt echter als een moeilijk vindbare soort, die in kleine populaties leeft. Voor de versterking van Waterspitsmuis kan in bepaalde gevallen een ontheffing worden aangevraagd, zonder vooraf veldonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soort. LNV heeft hiervoor de volgende voorwaarden opgesteld:

- de ingreep moet tot gevolg hebben dat het biotoop voor Waterspitsmuis verbetert (kwalitatief en/of kwantitatief).
- Er dient duidelijk te zijn dat de soort in de directe omgeving met overeenkomstig biotoop is waargenomen.
- Er dient goed te worden gemotiveerd waarom de soort in het bestemmingsplangebied wordt verwacht.

Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan een ontheffingsaanvraag worden opgesteld zonder voorafgaan veldonderzoek. In de ontheffingsaanvraag dient een tekst te worden opgenomen waarin dit wordt onderbouwd.

Noordse woelmuis

Het is mogelijk dat de zwaar beschermde, en in bijlage IV van de habitatrichtlijn genoemde Noordse woelmuis in het bestemmingsplangebied voorkomt. De reden hiervoor is, dat de soort in de nabije omgeving is waargenomen en (een deel van) het bestemmingsplangebied voldoet aan de ecologische randvoorwaarden die deze soort aan zijn omgeving stelt. Bij Ruimtelijke ontwikkelingen die geïsoleerde natte graslanden en geschikte oevervegetatie aantasten dient onderzoek te worden gedaan naar het voorkomen van deze soort. Bij ingrepen dient zodanig gemitigeerd en gecompenseerd te worden dat geen schade optreedt aan individuen en populaties van deze soort.

Overige zwaar beschermde zoogdiersoorten

Er worden (met uitzondering van vleermuizen) geen andere zwaar beschermde zoogdiersoorten binnen het bestemmingsplangebied verwacht. Er ontstaan om deze reden geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soorten.

3.4 Conclusies

- Het conserverend bestemmingsplan Groene ster veroorzaakt geen conflicten in verband met de wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet, EHS en overige vormen van gebiedsbescherming).
- Het nieuwe bestemmingsplan veroorzaakt geen conflicten met de Flora- en faunawet.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (ook binnen de huidige bestemmingen) moet in een aantal gevallen rekening worden gehouden met een groot aantal in het gebied (potentieel) aanwezige bijzondere natuurwaarden. In een aantal gevallen zal daarbij onderzoek moeten worden gedaan naar het voorkomen

van soorten, en mogelijk ontheffing aangevraagd of mitigatie en compensatie worden uitgevoerd. De beoordeling is samengevat in onderstaande tabel. In deze tabel is aangegeven welke acties moeten volgen bij ruimtelijke ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied.

Natuurwaarde	Bescherming	Vastgestelde relatie met bestemmingsplangebied	Mogelijke relatie met bestemmingsplangebied	Conflict met wet- en regelgeving	Vervolgacties bij RO
Beschermde gebieden					
Natura 2000	NBwet	Ja	Voorkomen Meervleermuis, niet-broedvogels (ganzen, Smient)	Mogelijk	Onderzoek Mitigatie Compensatie
Beschermde soorten					
Planten					
Licht beschermd	Ffw AmvB 1	Ja	Voorkomen Dotterbloem, Zwanenbloem	Nee	Nee
Middelzwaar beschermd	Ffw AmvB 2	Ja	Voorkomen Rietorchis, Spaanse ruiter, Waterdriblad, Wilde gagel	Mogelijk bij ingrepen aan schralere graslanden, veenmosrietlanden en wateren	Onderzoek Ontheffing of werken volgens Gedragscode
Ongewervelden					
Zwaar beschermd	Ffw AmvB 3 HRIV	Ja	Voorkomen Groene glazenmaker	Mogelijk bij ingrepen aan wateren met krabbenscheer	Onderzoek Mitigatie Compensatie
Vissen					
Middelzwaar beschermd	Ffw AmvB 2	Nee	Voorkomen Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad	Mogelijk bij ingrepen in de wateren	Onderzoek Ontheffing of werken volgens Gedragscode
Zwaar beschermd	Ffw AmvB 3	Nee	Mogelijk voorkomen Bittervoorn en Grote modderkruiper	Mogelijk bij ingrepen in de wateren	Onderzoek Ontheffing
Amfibieën					
Licht beschermd	Ffw AmvB 1	Ja	Ja	Nee	Nee
Zwaar beschermd	Ffw AmvB 3 HRIV	Nee	Mogelijk voorkomen Heikikker en Rugstreeppad	Mogelijk	Onderzoek Mitigatie, compensatie (beide soorten)
Vogels					
Niet jaarrond beschermd	Ffw VR	Ja	Ja	Mogelijk bij aantasting broedplaatsen	Onderzoek Mitigatie
Jaarrond beschermd	Ffw VR	Nee	Mogelijk	Mogelijk bij werkzaamheden of sloop van gebouwen (mus,	Onderzoek Mitigatie Compensatie

				gierzwaluw) en kap van bezette nest-bomen van roofvogels	
Vleermuizen					
Verblijfplaatsen	Ffw AmvB 3 HRIV	Nee	Mogelijk	Mogelijk bij sloop van gebouwen en kappen van bomen met holtes langs de wateren	Onderzoek Mitigatie Compensatie
Vliegroutes	Ffw AmvB 3 HRIV	Ja	Mogelijk	Mogelijk bij ingrepen aan bomenrijen en verlichting van wateren.	Onderzoek Mitigatie Compensatie
Foerageergebied	Ffw AmvB 3 HRIV	Ja	Mogelijk	Mogelijk maar onwaarschijnlijk Alleen bij grootschalige herinrichting	Onderzoek Mitigatie Compensatie
Overige zoogdieren					
Licht beschermd	Ffw AmvB 1	Ja	Ja	Nee	Nee
Middelzwaar beschermd	Ffw AmvB 2	Nee	Mogelijk Steenmarter	Mogelijk bij ingrepen aan gebouwen	Onderzoek Ontheffing of werken volgens gedragscode
Zwaar beschermd	Ffw AmvB 2	Nee	Mogelijk Waterspitsmuis en/of Noordse Woelmuis	Mogelijk bij ingrepen aan de oevers van wateren en in natte graslanden	Onderzoek Ontheffing of Gedragscode (waterspitsmuis) Mitigatie, compensatie (beide soorten)

4. BRONNEN

Biezenaar, P., H. Miedema 2010. Ecologische Basiskaart gemeente Leeuwarden. A&W-rapport 1466. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red.)RAVON) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.

Greve, M.S.E. 2010. Ecologische beoordeling herinrichting Kleine Wielen. A&W-rapport 1454. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Koole, M. & M. Koopmans 2010. KRW visstandopname in Friese Wateren 2009, Wetterskip Fryslân. ATKB-rapport 0090639/001.

Kuijper, D., J. Schut, A.-J. Haarsma, J. Ouwehand, H. Limpens & D. van Dullemen (red.) 2006. Meervleermuizen in Fryslân: kennisontwikkeling voor soortbescherming. A&W-rapport 748. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.

Wymenga, E. & S. Attema 2009 Ecologisch ontwikkelingsplan Tytsjerksteradiel 2009. A&W rapport 1016, Altenburg & Wymenga bv. Feanwâlden

Wijmans, P.A.D.M. 2009. Rapport Sportvisserijvisie Kleine Wielen te Leeuwarden. Sportvisserij Nederland, Bilthoven.

Geraadpleegde internetsites

www.fryslan.nl

www.rijksoverheid.nl